

SALA DE LECTURĂ

Luceafărul

Săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

POET AL POPORULUI

Zilele acestea din miez de lună rămin legate de omagierea memoriei lui Mihai Eminescu. Prin frecvența și amploarea lor, manifestările prilejuate de centenarul marelui nostru poet național au avut o rezonanță aparte, au cuprins instituții culturale-artistice și factori educativi din întreaga țară. Ele au culminat cu Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat cu prilejul Simpozionului omagial „Mihai Eminescu”. Aceste manifestări au în expresia lor directă tot ceea ce simte mai frumos și mai bun un întreg popor care cinstește, în libertate și demnitate, pe cel ce i-a intruchipat genul și a făcut din scrierile sale o dovadă nemuritoare a iubirii de neam și de țară, dînd o înaltă și desăvîrșită strălucire ideii de creație, spiritului larg, vizionar, sentimentelor adînci și profunde, patosului creator în cuprinderea operei eminesciene și istoria dramatică și glorioasă a patriei după cum la loc de cinste și ca un exemplu demn de urmat stă lecția de patriotism, marea și sincera lecție de patriotizm care a izvorit din meditația revelatoare asupra destinului poporului român, pentru ca în acest fel istoria, lupta, munca și viața poporului să însemne o asumare totală, din rădăcini, a istoriei ca și un simbol de o extraordinară forță a angajării prin cultură, prin literatură și artă, pentru înfăptuirea idealurilor și aspirațiilor naționale.

Rînd pe rînd, de mai bine de o sută de ani, generații întregi li rostesc versurile și opera poetului rămîne mereu un univers deschis și strălucitor. Mîntea și sufletul contemporanilor tras prin acest univers al creației eminesciene ca printr-un foc purificator. Literatura română are prin starea eminesciană a creației o boltă vastă spre care se aspiră necontenit. Este această înălțare a genului care, la rîndul lui, a însemnat cuprinderea ființei patriei, nașterea și intruchiparea ei eternă.

Moștenirea operei marelui poet național, relevarea ei ca o conștiință a genului creator al poporului.

lul, a început, după Congresul al IX-lea al partidului, să urmeze o cale ascendentă și metodică, în sensul a ceea ce înțelegem prin termenul de edificare, ca program cultural de educație de formare și afirmare pe noi trepte a conștiinței creatoare. Epoca pe care o trăim poartă în spațiul său conșonanță a tuturor marilor valori naționale, cu întemeierile materiale și spirituale noi, la dimensiunile forței creatoare pe care a trezit-o sentimentul unei adevărate renașteri naționale. Poet al poporului său — se subliniază în Mesajul secretarului general al partidului — Mihai Eminescu a lăsat posterității imaginea unui artist legat trup și suflet de pămîntul țării sale, de aspirațiile spre mai bine ale maselor populare, receptiv la problemele majore ale epocii în care a trăit, ale luptei pentru apărarea și afirmarea ființei naționale — care au constituit în permanență izvorul vesnic viu al minunatei sale creații. Din perspectiva unei asemenea generose aprecieri decurge însăși menirea creației autentice, de valoare. Lecția eminesciană de patriotizm se relevă ca o operă pe măsura istoriei inesei. Mesajul secretarului general al partidului adresat cu prilejul Simpozionului omagial „Mihai Eminescu” are valoarea unui document programatic de o caldă și admirabilă expresie, document în care regăsim întregul complex de orientări și îndemnuri ce privește rolul literaturii, al slujitorilor culturii, menirea artei în societate. Este un document asupra căruiă conținut creator are a reflecta cu stăruință și a da expresie de valoare gândurilor și sentimentelor contemporane, lumii în care trăim, în acel sens vast și precumpănitor pe care îl consacra aprecierea de scriitor, de poet al poporului.

Luceafărul

POET AL PATRIEI ȘI AL DESTINULUI ROMĂNESC

În pagina 3-4

EMINESCU ȘI ISTORIA

Ca om al cuvîntului, Eminescu va lucra cu cele două capacități fundamentale ale ființei: aducerea aminte și speranța, trecutul și viitorul. Dar dacă speranța este virtual Logos intrupat, trecutul este deja faptă precisă, poartă nume în amănunt și de aici începe urlasa lucrare a poetului, cea de a aduce aminte nemotocnit, de a arăta, de a ține trează viața numelor în ființa unui popor.

Putem așeza în fruntea operei eminesciene celebra, de peste trei mii de ani, formulare, dar și mai veche: „Iată numele ce vor fi cu tine care vin cu tine oriunde te ducă taută ta onomata, numele acestea sunt ale celor ce nu mai sunt de față, dar care fac parte ființial din această seminiție, din această comunitate, din acest neam. Cei

Ioan Alexandru

Continuare în pag. a 3-a

CONTINENT RECUPERAT

Opera lui Eminescu seamănă cu un continent scufundat, din care răzbat la suprafața apei doar câteva virfurii ca insule. Sub ape a zăcut multă vreme ca un pămînt necunoscut, cea mai mare parte a naștilor lui. Rînduri după rînduri de scufundători, vrăjii de descoperire submarină, au încercat să smulgă adîncimii minunașă părăsită pentru a o aduce la suprafață. Străluciri izolate de fragmente vorbeau fiecare în parte despre un întreg misterios. A-l smulge tăcerii adîncurilor a fost jelu acestor iniții. Visul lor a fost de a aduce la suprafață deodată toată această comoră îngropată, pentru ca în întregul ei să vorbească de la sine. Ca o corabie nau-

M. Ungheanu

Continuare în pag. a 6-a

MESAJUL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,

secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu prilejul Simpozionului omagial „Mihai Eminescu”

În numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, precum și al meu personal, aducem un fierbinte omagiu marelui poet Mihai Eminescu, care, prin nemuritoră sa operă, a cinstit poporul român, trecutul, prezentul și viitorul său, înscriindu-se pentru totdeauna în conștiința întregii noastre națiuni și în patrimoniul culturii universale ca exponent al unor luminoase idealuri și năzuințe de dreptate socială și națională, de afirmare liberă, demnă și independentă a României.

Simpozionul omagial, prin care oamenii de știință și cultură cinstesc memoria poetului național Mihai Eminescu — constituie un puternic simbol pentru toți creatorii de literatură și artă din țara noastră de a-și pune întreaga lor creație — urmind strălucitului exemplu al marelui lor înaintaș — în slujba poporului, a dezvoltării creșterii sale revoluționare, a fătării socialismului și comunismului, a ridicării României pe trepte tot mai înalte de civilizație și progres.

Poet al poporului său, Mihai Eminescu a lăsat posterității imaginea unui artist legat trup și suflet de pămîntul țării sale, de aspirațiile spre mai bine ale maselor populare, receptiv la problemele majore ale epocii în care a trăit, ale luptei pentru apărarea și afirmarea ființei naționale — care au constituit în permanență izvorul vesnic viu al minunatei sale creații.

Nimeni nu mult decât Mihai Eminescu n-a dat expresie și n-a contribuit într-o asemenea măsură la afirmarea și punerea în valoare a frumuseții limbii române, a spiritului de înțelegere a legilor dezvoltării lumii. Cit de minunat sună și astăzi genialele versuri din poezia „La steaua”: „La steaua care-a răsărit / E-o cale-odă de lungă, / Că mi-e de ani i-au trebuit / Lumini să ne ajungă”.

În opera lui Eminescu și-au găsit a nemuritoare oglindire paginile cele mai glorioase ale istoriei naționale, profundul patriotizm al poporului român, gata să-și apere cu orice sacrificiu viața demnă și libertatea. Cit de minunat răsună cuvintele pline de demnitate prin care Mircea cel Mare afirmă în „Scrisoarea a III-a” — hotărîrea poporului român de a-și apăra libertatea și independența:

„Eu 7 lmi apăr sărăcia și nevoile și neamul / Și de-aceea, tot ce mișcă-n țara asta, iul, ramul, / Mie prieten numai mie, iară ție dușman este!”

Prețuind toate papoarele și valorile create de ele, Eminescu i-a urit pe cei care s-au rupt de popor și s-au pus în slujba străinilor. Neîndurătoare, dar profund îndreptățite, izvorite din cel mai curat patriotizm, răsună versurile sale din „Doina”: „Cine-o îndrăgii străinii / Minca-l-ar înima ciinii, / Minca-l-ar casa pustio, / Și neam nemernicia!”.

Opera lui Eminescu a dat expresie marilor lupte sociale, încrederii în rolul proletariatului, al muncitorimii, pe care o chemat-o — prin versurile sale devenite legendare, din poezia „Impărat și proletoar” — la luptă unită împotriva vechii orînduirii: „Zdrobiți orînduirea cea crudă și nedreaptă, / Ce lumea o împarte în mizeri și bogăți / Atunci cînd după moarte răpălată n-avesteapă, / Făceți ca-o astă lume să aibă parte dreaptă, / Eglăi fecare, și să ținem cu frații!”.

Cit de profund legată de creația lui Eminescu de prezentul și viitorul țării noastre, cit de luminoasă și înălțătoare se arăta dragostea lui pentru pămîntul patriei: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, / Țara mea de glorie, țara mea de dor? / Bratele nevase, arma de țară, / La trecut-ți mare, mare viitor... Dulce Românie, asta ți-o doresc”.

Această fierbinte urare a lui Eminescu și-a găsit astăzi deplină împlinire în patria noastră socialistă, liberă și independentă, în care poporul — zdrobind orînduirea cea crudă și nedreaptă, lichidînd pentru totdeauna exploatarea și opresiunea — își făurește, în strînsă unitate, sub conducerea partidului nostru, propriul său viitor, socialist și comunist.

Conștiința o mare mîndrie pentru poporul român faptul că în anii ce au trecut de la eliberarea țării, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului — care a inaugurat o perioadă de profunde transformări revoluționare în toate domeniile — România a obținut strălucite realizări în fătirea societății socialiste, în creșterea potențialului economic și a avuției naționale, în înflorirea științei, artei și culturii, în ridicarea generală a nivelului de trai, material și spiritual, al tuturor oamenilor muncii.

Toate aceste istorice realizări ilustrează cu putere justetea politicii partidului nostru comunist, forța și superioritatea orînduirii socialiste, pe care o edificăm cu succes în România, minunata capacitate a poporului român de a asigura — sub conducerea partidului — progresul și înflorirea continuă a patriei noastre socialiste.

Omagînd astăzi opera luminoasă a lui Mihai Eminescu — ca de altfel a tuturor marilor creatori din toate domeniile — avem datoria să dezvoltăm și să îmbogățim permanent, cu noi și noi creații, minunatul patrimoniu național — tezaur de gîndire înaltă, revoluționară, care, prin conținutul de idei și mesajul profund umanist și patriotic, reprezintă o contribuție de seamă la mobilizarea întregului popor în edificarea noii orînduirii, la formarea și educarea omului nou, înaintat, constructor conștient și devotat al socialismului și comunismului în România.

Aprecînd munca și realizările creatorilor de artă și cultură contemporani, partidul, societatea noastră le adresează acestora chemarea de a realiza noi opere literar-artistice, de toate genurile, care să reflecte pe larg marile înfăptuiri ale poporului român, strălucitele fapte, ale constructorilor socialismului care, într-o perioadă istorică scurtă, au ridicat patria noastră la un nivel înalt de civilizație și cultură, transformînd năzuințele și visurile înaintașilor despre un viitor liber și fericit într-o realitate concretă a României de azi.

Așa cum a făcut însuși Eminescu, numai trăind împreună cu poporul, realizînd creații legate de viața poporului, participînd activ la fătirea prezentului și viitorului patriei noastre, creatorii de literatură și artă de azi pot realiza opere de înaltă valoare, își pot îndeplini nobila misiune ce le revine în amplul și complexul proces al dezvoltării revoluționare a societății noastre, în care tot ce se realizează este destinat înălțării patriei, creșterii bunăstării și fericirii omului, a întregii națiuni, întăririi independenței și suveranității României.

Cinstînd memoria lui Mihai Eminescu, să facem totul pentru a asigura înfăptuirea neabătută a programului partidului de construcție socialistă, pentru înflorirea continuă a artei și culturii românești, pentru sporirea forței sale educative, a mesajului său profund umanist, revoluționar, să creăm și să dăm poporului noi și valoroase opere care să slujească progresului și înălțării patriei, ridicării conștiinței socialiste, dezvoltării înaltelor trăsături ale omului nou, înaintat, făturitor conștient al celei mai drepte și umane societăți, al visului de aur al omenirii — comunismului!

NICOLAE CEAUȘESCU

TELEGRAMA ADRESATĂ TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,

secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de participanții la Simpozionul omagial dedicat centenarului „Mihai Eminescu”

Mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu,

date literaturii și artei, activității din domeniul științei, culturii, educației și învățămîntului.

Participanții la simpozion au primit, cu profunde sentimente de respect și satisfacție, căldurosul mesaj adresat de dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, care exprimă în mod clar și conștient, deosebit de autentică simțire patriotică ce ilustrează dragostea și prețuirea pe care noi toți o purtăm Luceafărului poeziei românești.

Evoind valoarea fără egal a creației eminesciene, în cadrul lucrărilor simpozionului au fost subliniate cu pregnanță grija permanentă și înalta considerație manifestate de conducerea

Continuare în pag. a 3-a

PARTICIPANȚII LA SIMPOZIONUL OMAGIAL DEDICAT CENTENARULUI MIHAI EMINESCU

ȘI-N PLANU-ETERNITĂȚII ROMÂNII-S UN POPOR
CUM E UN SOARE NUMAI PRIN MĂRILE DE NOR,
CUM E-UN PRINCIPIU NUMAI ÎN FIRELE ADINCI
CUM SUNT ÎN FUNDUL MĂREI TARI CREȘTETE DE STINCI

M. Eminescu

Peste-un mileniu

Peste-un mileniu lar, cînd va fi vară și fi-var limpezile prea multele tăceri Păstrați-l, vă împlor, pe Eminescu Într-o cetate dintre mări și peri Ori în lumina dintre două riuri Ce nu curg împreună nicăieri Să nu se ule și să nu se piardă Vreun sunet din risplorii grai Care imbracă-n aur cerul nostru Și mînji și pădurile din rai Păstrați-l voi, așa cum se păstrează Un cerb între stejari la vreme rea Cum griul se-ngropa în subpămînturi Cînd clopotul primejdiei suna Și în copiii nenăscuți s-ascundeți Puterea tainică a vocii sale Izvorul dulce-al primelor silabe Să îl botere, să le fie cale Atunci vom fi din nou în casa noastră Și poate vom uita cuvîntul dor Sau îl vom spune altfel — Eminescu Cu viața și cu moartea-nvingător Dar țineți minte-atunci peste-un mileniu Cînd fi-var limpezile prea multele tăceri Păstrați-l, vă împlor, pe Eminescu Într-o cetate dintre mări și peri Sau în lumina dintre două riuri Ce nu curg împreună nicăieri.

Nicolae Dan Frunteletă

Încă o reconstituire de Petru Creția MUȘATIN de M. Eminescu (În paginile 4-5)

Priveliștile sculptoare Ce-n repezi strîni se distîng Repaosă nestrămutate În raza gîndului etern...

Și mai înainte de a-mi umple ochii de tran-

Fănuș Neagu

Continuare în pag. a 6-a

LA IPOTEȘTI

Oricît de greu ar năvăli Timpul peste mine, nu voi uita niciodată ziua de ieri, 7 iunie 1988 cînd am alina cu toată ființa legănatul copilăriei universului românesc, pe care de-atîtea ori îl călătinesem doar cu gîndul, amăgindu-mi inima cu melancolie, amonii nepereche, idee de zbor, vis de nemurire. Pentru că numai la Ipotești se desprindă pe sine Timpul viu. Ziua aceea începe din grîne verzi și ude, păcătută de un miel negru, ursii să înveselească o masă de han din drumurile Moldovei, în septembrie, sfîrșită de rîndurile fulgerînd la spicul ierbil, improspătată de două căprioare de chihlimbar adormite într-un pile de maci roșii, turnată-n bronz de cerbul leopădat legendelor, care nesa tăiat drumul mașinilor s-a pierdut, în rogoi roib, (singurătatea și harul izbînzii prin simbol ferice) pe sub ramuri de stejar. Un clopot s-a spart în mine, luminîndu-mi cu zvon îndelung răsfîrat sentimentul că pe cer, într-o poartă de nor, se va arăta și luna ca un genuunchi de fată muscat de cătelul pămîntului. Și cînd, în latura stîngă, pe umăr de mal, s-a lîft casa Eminoviciilor și alături bisericuța stînsă-n durere și pe dinăuntru cu stete de zăpadă, însumînd măsura unei chibitii de taină, și adunată-n surisul peretilor albi, în norocul vechi al sîndriei fulguito de cenușă a mai bîna de o sută de ani (librită de oa, voi vodă, ctitoria lui Nicolae Iorga, ca un „stil de căldură”) în planul minții mele, îndrăvenindu-se desnădejde-mi urzii, m-am trezit băiat pe izvoare de aur și am auzit glasul Henriettei strîgîndu-și fratele: „Mihai! și toate casele românești, auzindu-l odată cu mine, se gătou cu cîngătoarea de lemn și de brine albastre ale casei din Ipotești, apele, peste toi, își adunau cîntecele din șesuri de nori și-n fiecare ogrădă își susura frunza și-și răsplineau mireasma doi salcimi și doi tei martorii ai copilăriei Pontului. Urcînd patru trepte, am pătruns în odăile din răsăritul timpelui noastre, unde se preface în uitare patima de orice fel, iar din nolanul Timpului, atîngînd floarea lui April din singele nostru, se înalță, în blînda baterie de vînt numai

MEMORII MARELEI COLEȚI ROMÂNIA

CONȘTIINȚĂ ÎN TRECUȚUL UNUI

SIMPOZION OMAGIAL

La Ateneul Român s-au desfășurat, marți, lucrările în plen ale Simpozionului omagial centenarului Mihai Eminescu, în organizarea Consiliului Cultural și Educației Socialiste și a Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România.

În mijloc de luni, în antonimul florilor de tei, oameni de cele mai diferite vârste și profesii, din Capitală și din întreaga țară, și-au dat întâlnire sub cupola impunătorului edificiu strălucit de statu poetului nostru național pentru a omagia creația și viața lui Mihai Eminescu, la un veac și în eternitate.

La manifestare au participat tovarășii Emil Bobu, Constantin Olteanu, Dumitru Popescu, Suzana Gădea, Ion Toma, Ion Ursu.

Au luat parte reprezentanți de frunte ai vieții culturale și științifice din țara noastră, precum și oaspeți de peste hotare, cunoscuți ai operei eminesciene.

Întreaga desfășurare a simpozionului omagial, care înconsoară bogata suită de manifestări organizate în orșe și satle cu prilejul acestui centenar, s-a aflat sub semnul de emoție și nobilitate al ideilor și aprecierilor cuprinse în Mesajul adresat participanților de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Mesajul a fost prezentat de tovarășul Emil Bobu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R.

Mesajul conducerii partidului și statului — vibranta cinstire și pretuire a marelui nostru poet, a creației sale nemuritoare, inspirată de viața și idealurile poporului din mijlocul căruia s-a ridicat — a fost primit cu profundă satisfacție și grațitudine de către participanți. Aprecierile formulate la adresa nobilii misiuni educative a literaturii și artei, caldă îndemnată adresată creatorilor de a-și pune talentul și puterea de muncă în slujba aspirațiilor legitime ale oamenilor de pace și progres, pe lângă mesajul nobililor idei umaniste de modelare a conștiințelor, constituie pentru toți oamenii de artă și cultură un mobilizator program de acțiune în vederea realizării unor opere valoroase, care să vorbească posterității despre mărețele împliniri ale prezentului socialist.

Aceste gânduri și sentimente, pregnanți puse în evidență de-a lungul desfășurării simpozionului național în telegames, în telegames care participă la manifestările de la Ateneul Român și adresate — la încheierea lucrărilor, într-o atmosferă entuziastă, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

În numele celor prezenți la simpozion, telegamea a fost citită de tovarășul Radu Voinescu, președinte al Academiei Republicii Socialiste România.

În cuvântul său, tovarășa Suzana Gădea, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președinte Consiliului Cultural și Educației Socialiste, a spus:

„Vesele care a trecut de la moartea lui Eminescu a însemnat veștul nemuririi sale. Opera sa, tipărită în ediții științifice și de largă popularizare, studiată în numeroase țări, tradusă în zece și zece de limbi, a cunoscut, aici, la noi, și pe toate continentele, o impresionantă răspândire.

Ne vor rămâne adine întipărite în minte și vor constitui pentru noi tot un semn de referință cuvintele emoționante prin care tovarășul Nicolae Ceaușescu, omagiază personalitatea lui Eminescu și prin intermediul transmisiei astăzi participanților la Simpozionul omagial, pentru care dăm glas mulțumirii noastre profunde.

Gîndul nostru se întoarce și astăzi către partidul comunist, pe care îl înțelegem cel mai bine și cel mai profund înțelegem rolul său în realizarea proiectului țării noastre naționale. Gîndul nostru de adine respect și înaltă grațitudine se îndreaptă spre tovarășul Nicolae Ceaușescu, spre tovarășa Elena Ceaușescu, care prin creația și activitatea este nemulțumită legată în firea continuă a științei și culturii românești.

Îl sărbătorim astăzi pe Mihai Eminescu, cu sentimentul certitudinii că opera sa este o sărbătoare a sufletului românesc. Îl sărbătorim cu mîndria de a putea spune că pretuirea operei eminesciene a căpătat adevărate mase dimensiuni și semnificații în anul revoluției socialiste și în special în această epocă de restaurare a tuturor marilor valori ale culturii naționale — „Epoca Nicolae Ceaușescu”.

În comunicarea „Mihai Eminescu, centenarul nostru”, prezentată de Dumitru Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor, se arată: „Sistem profund emoțional de fapt de fapt, secretar general al partidului, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adresat participanților la Simpozionul omagial un mesaj, ce pune încă o dată în lumină înaltă și înaltă grațitudine a genialului poet Mihai Eminescu, chintesență a spiritualității românești, artist adine implicat în viața poporului, elitor al limbii. Literaturii și culturii române moderne.

La un secol de la trecerea sa în eternitate, Eminescu ne apare ca un puternic și generos arbore al cunoașterii. Un simbol de cultură, un reper fundamental pentru edificarea programatică a construcției noastre spirituale. Cu Eminescu, literatura română realizează recordul marelui literaturii lumii, dar, totodată, impune lumii un scriitor avid de cultură, neobosit în a cunoaște, creionându-se și creion, după un adevărat program, Eminescu este omul deplin al culturii românești, omul deplin pentru literatură. Din exemplaritatea efortului său dedicat cunoașterii — de la viziunea cotidiană până la adâncurile istoriei sau misterelor etosului popular, până la cercetarea profundă a lingvisticii, a științelor exacte, artei plastice — el constituie un model de creație valabil pentru întreaga evoluție spirituală a României din veacul care a trecut.

Pentru cultura românească, Eminescu înseamnă un secol căruia i-am spus: „Secolul Eminescu. Opera și Poetul exercită un adevărat efect magnetic asupra literaturii, dar și cu trădări puternice și benefice în toate compartimentele vieții sociale. Reînnoirea României, renasterea națională de după eliberare, marea propulsiune a Republicii au în substanță lor nucleul de foc din dorul de mai bine eminescian. Vasta exegeză consacrată lui Eminescu a reunit, ca sub cupola celelei Academii, erudiția și aspirațiile culturii românești. O titanică mîndrie de studiu a literaturii eminesciene, desfășurată în spațiul ultimelor zece ani, constituie în marea editie „Eminescu”, în mil de alte lucrări, se înscrie ca participare a generațiilor de astăzi la eforturile de cunoaștere a poetului nostru național. S-a realizat și continuă să se edifice o adevărată „Cultură Eminescu”.

Ca semn al înaltelor cinstiri aduse celui mai mare poet al românilor, dată-mi voie să rechem cuvintele rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România: „Aducem omagiu nostru eminescian marelui poet național Mihai Eminescu, acela care odăta cu opera sa literară a făcut să apară pe bolta culturii românești un astru care va străluci în veștii veștii revărsind lumină și căldură în sufletele oamenilor, și poporului nostru”.

O sută de ani de nemurire se împlinesc în această lungă de cînd Mihai Eminescu face parte integrantă din

care se spune: „Poet național în sensul cel mai profund și mai complex al cuvîntului, adevăr confirmat de toate exegezile critice din țară și din străinătate. Eminescu înfrunghie în tulburătoare și personalitate în înalțimea sa opul întreaga lume românească — o luma bogată în gânduri și simțiri, originară în condiziunile ei geografice, istorice și spirituale, cu mituri, dații, credințe, elemente distincte ce compun și admirabilul portret etnopsihologic al românului.

Apartinind organic ființei noastre naționale, Eminescu a vibrat la toate durerile și frământările poporului său și l-a exprimat întregul univers de gânduri și simțiri. El a ridicat limba poetică a românescului la un nivel înalt, imprimându-i umilitatea lui personalitate, în fiecare articulare a ei. Prin limba lui Eminescu asistăm la geneza lumilor, la devenirea istorică a umanității și la toate momentele de răscruce din istoria noastră națională.

De la el încoace notăm cuvintele limbii române cu sporul de expresivitate revelată de marelui poet. De asemenea, pentru noi, românii, nu doar patriei noastre în ea a parie din sufletul lui Eminescu.

Sub panoul poetului nostru național, a cărui și-a puteră au devenit un cîntec fără de moarte.

„Așa cum se subliniază în Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii, Poet al poporului său, Mihai Eminescu a lăsat posterității imaginea unui artist leal, curajos și scriitor de pînă la urmă să-l salve de aspirațiile spre mai bine ale maselor populare, receptiv la problemele majore ale epocii în care a trăit, ale luptei pentru apărarea și afirmarea ființei naționale — care au constituit în permanență izvoarele esenței și al măreției sale creatoare”.

Opera lui Eminescu, de la edita lui Măiorescu din 1883, a rămas o permanentă în câmpul vieții noastre culturale în afară de cele 10 ediții succesive ale operei sale mai recentă, prin care s-a afirmat și mai puternic prin eliberarea și afirmarea ființei naționale.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu, de la edita lui Măiorescu din 1883, a rămas o permanentă în câmpul vieții noastre culturale în afară de cele 10 ediții succesive ale operei sale mai recentă, prin care s-a afirmat și mai puternic prin eliberarea și afirmarea ființei naționale.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Ca un lucrător am trecut prin toate perioadele creației lui Eminescu, în timpul cărora am avut ocazia să lucrez cu el în calitate de colaborator și de traducător. Am văzut și simțit în mod direct și în mod profund că opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea. Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

Lucian Blaga, nu-l merge pe urme aproape nimănui. Poet național prin toate dimensiunile, autorul „Luceafărului” și în același timp creator de valoare universală solicitat de marile demne care au interesat toată lumea.

noastre. Împreună cu Homer și cu Goethe, Eminescu aparține unui triumvirat de geniu indispensabil pentru echilibrul de spiritualitate al lumii contemporane.

Faptul că în număr demonstrăm că aspirațiile, visele de aur ale lui Eminescu au prins contur acum și aici, în România socialistă. Datorăm toate acestea forței politice conducătoare a societății noastre, pentru viața în România, pentru viața în România socialistă, pentru viața în România socialistă, pentru viața în România socialistă.

După cum ne îndeamnă Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii, pentru noi patriotismul ardent și modelul poetic al lui Eminescu trebuie să se constituie și pe mai departe — pină cînd vor exista poezii și va exista poezie pe acest pămînt — într-un Luceafăr călăuzitor, datîndu-ne din lumina sa.

Poet și reînviu luminos ca Pasărea Phoenix? se întreba Eminescu. Nu, nu este nevoie să renască asemenea păsării Phoenix, fiindcă Eminescu este mereu aici, trăiește printre noi. Căci nu moare niciodată aceluși cămin, în sufletul și conștiința unui întreg popor, acela pe care națiunii întregi i-au înconjurat cu dragoste inimii lor.

În comunicarea „Litură eminesciană”, prezentată de poetul Gheorghe Oprea, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, Ion Totu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe primar general al Capitalei.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

Depunerea unei coroane de flori din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu cu prilejul centenarului Mihai Eminescu

Cu prilejul centenarului Mihai Eminescu, din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, joi, 15 iunie, a fost depusă o coroană de flori la mormîntul poetului de la cîmpul Belu din Capitală.

Coroana a fost depusă de tovarășii Manea Mănescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, Gheorghe Oprea, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, Ion Totu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe primar general al Capitalei.

Au mai fost depuse coroane de flori din partea Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, Consiliului Cultural și Educației Socialiste, Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, Academiei Republicii Socialiste România, Uniunii Scriitorilor, Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, Comitetului Central al Dînzilor Tineretului Comunist și Consiliului Comunist al Studenților din România, Consiliului Național al Organizației Pionierilor, Uniunii Artiștilor Plastici și Asociației Căminilor de Artă din Institutul Teatral și Muzical.

Grupuri de pionieri au deus ferbe de flori. Au deus, de asemenea, flori înviate de peste hotare care participă la manifestările prilejuate de centenarului Mihai Eminescu. La mormîntul marelui nostru poet național se aflau numeroși oameni de artă și cultură, cetățeni ai Capitalei.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

„Eminescu a lăsat pentru toată lumea o moștenire deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național. Opera lui Eminescu este o creație deosebită, care a lăsat o amprentă profundă în sufletul nostru național.

POET AL PĂTRIEI ȘI AL DESTINULUI ROMÂNESC

CE-ȚI DORESC EU ȚIE, DULCE ROMÂNIE,
ȚARA MEA DE GLORII, ȚARA MEA DE DOR?
BRAȚELE NERVOASE, ARMA DE TĂRIE,
LA TRECUTU-ȚI MARE, MARE VIITOR...

de Eminescu

ȚARA REALĂ

Este contractualist sau organicist Eminescu în concepția despre stat? Iată o întrebare la care nu se poate da ușor un răspuns. Dacă ținem seama că în concepțiile organiciste „civitoria era operă individuală și fapt de conducător social”, pe când în „contractualismul modern, devine operă socială și obiectivare în sensul depersonalizării”, răspunsul la întrebarea de mai sus pare a inclina spre teza organicistă.

Așa a citit Călinescu ideea de stat la Eminescu: „Singularul stat temeinic (în viziunea lui Eminescu, n.n.) e acela natural, automat ca al albinelor, furnicilor, nu statul liberal alcătuit pe o cale speculativă, întemeiat pe contract social”. Marele istoric al literaturii române inclina balanța hotărât în favoarea ideii organiciste a lui Eminescu.

Asimilarea concepției eminesciene la cunoscutul model organicist și nici după modelul contractualist. Avea o teorie armonizării intereselor? recunoașterea unor ideile „socialismului de stat” ale lui Robertus, după care interesele claselor erau armonizabile. Toate acestea ar fi să aplice, hotărât, judecata noastră către un demagogiant organicist.

Totul multe alte elemente ne dezvoltă un versant neașteptat al concepției sale asupra statului. Căci ca deplina Eminescu? El conștient cu durere că statul român nu este nici expresia adevărată a intereselor, singurul care ar fi permis „esenței exponențiale” orientator și „mîntuitor” să se manifeste istoric, după cum nu este nici „opera omnia”, sau cum cere contractualismul. În locul statului — operă colectivă, națională, Eminescu descoperă un „aparatură birocratică de lefești”, care n-au nici o legătură, nici organică și nici contractuală, cu poporul. „Țara reală” — aparatul statului — și „țara reală” — statul complet separate una de alta.

Eminescu sesiza un fenomen propriu românesc, dar avînd și incidente răsăritene mai largi, și anume că epoca statului de esență organicistă trecuse, în vreme ce era nouă a statului contractualist intrînd să înceapă. În schimb se născuse un stat nou care nu putea fi examinat nici după modelul organicist și nici după modelul contractualist. Avea o teorie organică și deci contractuală. În realitate însă, contractualismul era fals, iar monarhia era, în realitate, un titlu. Eminescu va numi acest tip de stat, demagogic.

Teoria statului demagogic este contribuția lui Eminescu la sociologia statului și asupra acesteia ne vom opri în continuare.

De la început trebuie să subliniem că Eminescu recunoaștea ideea de stat cele două elemente posibile: cea organicistă și cea contractualistă. Poetul remarcă însă că în România ideea și aparatul statului nu se rezează nici pe una și nici pe cealaltă din cele două idei, chiar dacă se revendică de la amîndouă. În realitate aparatul statului demagogic o nează și pe una și pe cealaltă în toate actele sale publice, în vreme ce, în retorica sa, același aparat le afirmă pe rînd, își revendică legitimitatea de la fiecare în parte. Acest demagogic este, de fapt, o teorie de fond, și conferă un caracter demagogic. De îndată ce comunitatea organică a devenit o simplă comunitate nominală, un titlu și o frază goală care servește de pavăză și perdea pentru „lefești și panglicarii de meserie”, de atunci începe era statului demagogic. Atunci realitatea nu mai este „deci un titlu fără esență și fără spirit monarhic”. Reducerea monarhiei la un titlu este un act înțelept pe care-l aflăm deosebitul unei sintagme eminesciene memorabile, „Carol îngăduitor”. Mihai Eminescu cerea monarhului român să fie sinteză derivată din combinarea „patosului contractual” și „esenței grele și mîntuitoare” a „esenței monarhice”, cu „obiectivitatea neutrală a contractualismului”. Numai atunci s-ar institui prin monarh un „cult al statului”, singurul care ar permite instalarea unor „reguli normale și sănătoase a colectivităților organizate”, s-ar crea mediul în care problema statului s-ar pune ca „problemă de ordine și de delimitare a raporturilor dintre eu și fenomenul greșit”. Nu acesta este cazul modelului de stat pe care-l analizează Eminescu.

Este adevărat că poetul, ca de fiecare dată, pentru alte ideile sale, ne îndică și în acest caz filiația teoriei pe care o va cita în articolele de la Timpul. „Acele nu sînt ideile pe

care să le spunem de la noi: maniera de-a judeca evenimentele și stările de lucruri ale istoriei în chipul acesta se datorează lui Tocqueville”. „Maniera de-a judeca evenimentele”, pe care Eminescu declară a o lua de la Tocqueville are două cerințe: a rețeta raporturilor lui cu statul și a evidențierea consecințelor funcționării statului pentru civilizația poporului (ceea ce Eminescu numește „civilizație națională”). Ca și Tocqueville, Eminescu observă că viața individului trăiește „determinată de conceptul de stat”, că ideea de stat se rezează pe „mecanismul” „ritm al sufletului”, pe sentimente, pe „instincte chiar își lează adică gîndurile și senzațiile de oameni care-i comunist și folosește. Relația dintre individ și stat are, așadar, o reciprocitate. Statul rău alcătuit strîc și mai rău îndovăz, după cum încaput pe mina insilor „malonesti” va intra pe panta dezasturării și a „nefericirii” popoarelor. A doua consecință a statului, Eminescu o citește în chiar starea civilizației naționale. „Stările despotice și cele demagogice”, arată el, duc nu numai la o degradare morală ci și la un declin al civilizației naționale de mare întindere și cu mari primejii pentru viitorul popoarelor. „E în natura statelor despotice, precizează poetul, ca să fie întodeauna lîngă marginea prăpastiei, căci despotismul și demagogia sînt două vîstare ale unui și aceluiași principiu. Despotismul, care nu îngăduie alte lezături între oameni decît putinele care-i convin lui, îl siliește pe fiecare de-a se restringe în el însuși și de-a vedea numai de interesul material. Împunîndu-li-se cerințelor orice patimă comună, orice trebuință comună, orice necesitate de-a se înțelege, orice ocazie de-a lucra împreună. Îi zidește oarecum în viața privată. În societatea despotică, ca și în cea demagogică, omul prin sine însuși nu însemnează nimic, banul e totul. Banul devine mijloc de distincție care distinge oamenii între ei (...). Dorința de a se îmbogăți cu orice preț, iubirea cîștigului, căutarea banului trai și-a plăcerilor materiale, iată pasiunile care devin comune în stările despotice și în cele demagogice. Ele se răspîndesc în toate clasele, pătrînd și în acele cărămeli ce erau străine de amîndouă stările și a degradare naționale întregă iar esența despotismului consistă în a favoriza și a întinde aceste instincte”. Spre deosebire de statul organic, ori de cel contractualist, care reprezintă „operă comună” și „obiectivare”, statul demagogic, ca și cel despotice, în loc de a da „direcțiile fundamentale ale Eului” și a face să rodască „semintele” instituțiilor în „grădina Eului”, în soluțiune la individului făcînd să se nască acel stat de necesar „cult al statului”, prezent la toate popoarele civilizate, conducînd dimpotrivă la dezastruarea Eului, la sporierea fenomenului greșit în societate și deci la declinul forțelor morale ale națiunii, exaltă „plăcerile materiale” și „iubirea cîștigului” în locul oricăror preocupări mai înalte. „Aceste pasiuni slăbitoare îl vin (statului demagogic) în ajutor: ele abat și ocupă imaginația oamenilor departe de afețele publice. Despotismul și demagogia creează și secretul și umbra, dincolo negăsură, publică, cari pun la adăpost lacomia și permit cîștigului malonest, brăvind dezonora. Fără despotism aceste patimi sînt tari, cu el devin dominante. Aceste nu sînt ideile pe care să le spunem de la noi: maniera de a judeca evenimentele și stările de lucruri ale istoriei în chipul acesta se datorează lui Tocqueville”.

Eminescu își va extinde teoria urcînd-o la rangul de sociologie comparativă a statelor istorice cunoscute. El va include în analizele lui comparații între statul demagogic liberal din România și statul despotice țarist din Rusia pentru a dovedi că amîndouă duc la același rezultat. Eminescu crede că în stările demagogice și „despotice” legăturile între grupurile de oameni își pierd orice continut moral și îmbracă haina exclusivă a intereselor materiale. Stările despotice și stările demagogice întretin ciudate paradoxuri, pe care sociologia mai nouă le-ar numi „efecte perverse”. Cu cât acțiunea mai intensă și mai hotărît spre întărirea și apărarea lor, cu atât își accentuează declinul și degradarea generală. Nenorocirea lor cea mai mare stă în faptul că prăbușirea vine numai după ce și-au dus lucrarea la un nivel destul de înalt și la o largă mase nebună.

Ilie Bădescu

1) G. Călinescu: „Istoria literaturii române”, p. 458.
2) Cf. G. Călinescu: „M. Eminescu. Studii și articole”, Iași, Ed. Junimea, 1978, p. 53-56.
3) „Opere”, XIII, p. 58.
4) Ibidem, p. 57.
5) P. Pandrea: „Portrete și controverse”, p. 116.
6) Ibidem.
7) „Opere”, XIII, p. 81.
8) „Opere”, XIII, p. 83.
9) Ibidem.

Sculptură de Gheorghe Anghel

TELEGRAMA ADRESATĂ TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,

secretar general al Partidului Comunist Român,
președintele Republicii Socialiste România

Urmare din pag. 1

partidului, personal de dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaulescu, față de dumneavoastră și valoarea operei, de aprofundarea cercetărilor privind viața și activitatea poetului. Cu deosebită satisfacție, participanții la simpozion au evidențiat că, în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea — moment de însemnătate istorică în dezvoltarea economică-socială și politică a țării, în descălușarea energiilor creatoare ale întregii națiuni — a fost întreprins un vast program de valorificare critică a moștenirii noastre literare, în cadrul căruia s-au înscris la loc de frunte cercetarea și editarea creației eminesciene, operă monumentală a culturii române, tipărită și difuzată în sute de mii de exemplare, asigurîndu-se, astfel, pătrunderii și cunoașterii ei de către întregul popor.

Punînd în lumină înalta valoare națională și universală a creației eminesciene, comunicările prezentate au reliefat, în același timp, semnificațiile majore ale generozității politice culturale a partidului și statului nostru de păstrare și dezvoltare a tradițiilor umaniste ale poporului român și ale culturii naționale, permanenta preocupare pentru ea, odată cu progresul remarcabil pe plan economic și social al patriei, să se asigure înflorirea continuă a vieții spirituale și a creației literar-artistice.

Desăvîrșindu-se în anul celor două 45-a aniversării a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antimperialistă de la 23 August 1944 și al celui de-al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român — eveniment de mare însemnătate în viața social-politică a țării —, lucrările Simpozionului omagial, manifestările consacrate Centenarului Eminescu au evidențiat cu putere hotărîrea fermă a oamenilor de cultură și artă ca, asemenea întregului nostru popor, strîns uniți în jurul partidului, al dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaulescu, să-și sporească con-

tribuția la continua înflorire a patriei, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, la ridicarea nivelului lor de cunoaștere. Acționînd neabătut pentru înlăturarea strălucitului program ideologic al partidului, avînd permanent drept călăuză tezele, ideile și orientările de inestimabilă valoare teoretică și practică, fundamentate în magistrala dumneavoastră operă, ne angajăm să facem totul pentru a spori contribuția oamenilor de cultură și artă la realizarea de noi creații care să oglindescă uriasa muncă a poporului nostru, în care eroii principali sînt muncitorii, țărani, intelectuali, cu preocupările lor, cu dorințele lor de progres, de bunăstare, cu hotărîrea lor de a contribui la făurirea socialismului și comunismului în România.

Reafirmăm, și cu acest prilej, deplina aprobare și profunda încredere a tuturor creatorilor din domeniul științei, culturii și artei față de politica internă și externă a partidului și statului nostru, strălucit concepută și înlăturată de dumneavoastră, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaulescu, cel mai iubit și respectat fiu al poporului român, care, printr-o activitate eroică și o gândire vizionară, asigură mersul ferm al României pe calea socialismului și comunismului, sporierea prestigiului său în lume, afirmarea demnă, liberă și suverană a patriei.

Într-o viață și deplină unanimitate, participanții la Simpozionul omagial Mihai Eminescu folosesc acest prilej pentru a vă exprima dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaulescu, dumneavoastră, mult stimată tovarășă Elena Ceaulescu, cele mai calde sentimente de aleasă dragoste și neîrămurit respect, satisfacție deplină și întreaga recunoștință pentru strălucita activitate politică, revoluționară și patriotică pe care o desfășurați, asigurîndu-vă că vom face totul pentru dezvoltarea științei, culturii și artei, astfel ca aspirațiile Lucașărilor poeziei românești să-și găsească o minunată împlinire în ampla operă de edificare a celei mai drepte și demne orînduirii — comunismului, visul de aur al omenirii!

O temă esențială: TRANSILVANIA

Cînd George Călinescu afirma că „Eminescu e ardelean”, criticul, cu deosebire sa intuitiv, nu avea în vedere altă ascendență transilvăneană a poetului, dovedită prin cercetările ulterioare, ci, mai ales, spiritul eminescian, structurile operei sale literare în care Transilvania ocupă un loc important. Pentru Eminescu, Transilvania înseamnă vechimea geto-dacă, etnogeneza poporului român, romanitatea, unitatea națională, ideea de libertate și independență, înseamnă staturile românești. Pentru Eminescu, Transilvania este mai mult decît o simplă provincie, un teritoriu, ea este țara însăși în structura ei de unitate. Călătoriind prin Transilvania prin Transilvania nu sînt rodul unui îndemn exterior, al unei invitații, ci al unui îndemn internic, al unei necesități resimțite puternic de tumultuosă și personală afirmare. Murmururile sale prin Transilvania înseamnă înmulțiri spirituale în ardenta formării personalității tinărului poet.

Numai așa se explică și de ce, la o vîrstă foarte tină, la numai douăzeci de ani, Eminescu s-a abordat cu o forță surprinzătoare problemele Transilvaniei în articolele publicate în „Fedețarea”, „În unire e țară”, „Schilbrul”. „Să facem un congres” sînt articole ce denotă o matură gândire, integrată într-o viziune deloc fragmentară, ci accentuat organicistă asupra istoriei. Eminescu gîndește la nivelul categoriilor fundamentale, într-o deschidere filozofică asupra fenomenelor (și în acest sens este înțeleasă de-a lungul lui Eminescu) Conștient de dreptul la libertate al românilor din Transilvania, într-o unitate a românilor din întreaga țară, Eminescu scria la o vîrstă a începuturilor cu o siguranță tulburătoare, transant și cu claritate: „E timpul să declarăm neted și clar că în țara noastră (căci a noastră este țara noastră, oricui) noi nu sîntem nici vrem să fim ne-ghiari ori nemți. Sîntem români, vrem să rămînem români și cerem exalta îndreptățită a națiunii noastre. Fată de orice încercare de de-naționalizare, ori supremație, întrebăm cu răcoare și conștient de creșterea și dezvoltarea aborigenității noastre și spiritul nostru: „Cine sînt acesti oameni și ce vor ei în țara noastră?” (Să facem un congres, în Fedețarea, 5/17 aprilie 1870).

Eminescu nu s-a îndepărtat niciodată de problemele Transilvaniei, chiar dacă alte părți din țară vor intra sub pană acțiunilor publiciste și literare, dar dacă alte probleme au apărut în viața sa, el nu și-a pierdut din vedere atenția față de Transilvania și rolul polemilor de la Timpul, Eminescu nu a uitat Transilvania pentru că, în viziunea sa, țara este unică și unitară, în zburcătura ei devenire prin istorie. Istoria la Eminescu înseamnă, pe de o parte, această întoarcere spre trecutul, spre origini, legătura cu rădăcina, iar, pe de altă parte, este creșterea, evoluția. Trecutul înseamnă posibilitatea de a vedea mai bine viitorul. Demnitatea viitorului depinde de cea a trecutului. Cînd poetul spune „Viitorul un trecut e pe care-l văd întors”, el nu vrea, deloc, aici o atitudine pasivă, ci una evoluționistă. Cu alte cuvinte, viitorul este un trecut văzut „întors”, adică un viitor care trebuie să se scrie pe trecut, să păstreze legăturile cu acesta, fiind totuși altfel. „Întors”, ca moment într-o dialectică a dezvoltării. În acest fel marile teme ale operei eminesciene porneac din ideea Transilvaniei, care este mai înțeles în trecut, decît în prezent, pentru că în prezent, Transilvania este, astfel, integrată într-o viziune poetică și opera eminesciană o coordonează pe o idee fundamentală a ei.

Sînt mari creații eminesciene ca Mureșanu, Geniu pustiu, Horadele, cu trimiteri mai precisă la istoria Transilvaniei, dar în care ideile de evoluție și valori semnificative generale, după cum se vede la Călinescu, sînt prezente în Transilvaniei este o permanentă. Printr-o privire, în perspectiva unei dezvoltări dialectice, dinspre trecut, prin prezent, spre viitor, Transilvania este centrul, locul de origine, de pornire. În mijlul transilvaniei se găsea celălalt sistem poetic, generat de o viziune poetică unitară și în care Transilvania și ca motiv literar, poetic, ocupă un loc important, central. Iesirea din mitologie spre istorie se face tot prin motive transilvane, ca în Horadele și Geniu pustiu, opere izvorite din episoadele revoluțiilor ardelenice, sau în Mureșanu, poem de adevărată meditație filozofică. Tot într-o revelație a legăturii viitorului cu trecutul, a devenit în ceea ce a fost apăsătoare și cugețarea din poemul Mureșanu — „Știu cum ca viitorul este trecut-ntors” (V. 254). Transilvania apare ca o matrice în cursul creației, prin timp, în opera eminesciană, în timpul mitic și istoric, în transpunerea etnogenezei (Eminescu avea conștiința centrului de formare a poporului român în Transilvania), dar, mai ales, a revoluțiilor transilvane ca proces istoric transpus (trecut) în viziune literară. Există apoi o dialectică a ființei (a eului literar, a personalității) transpusă în cadrul existenței naționale, pentru că văzută ca și centru, Transilvania crește odată cu întregul național. Sarmis, Horla, Mureșanu, Toma-Nour nu sînt numai personaje mitice ori istorice, sau mai exact, trec de acest stadiu la cel de prototip, intră în imagini simbolice. Acestea, integrate dialectic, unor imagini literare în opera eminesciană, pot semnifica, în același timp, permanentă și evoluția, într-o privire pe verticala istoriei. Pe acest fundament se pot nuanța și adînci semnificațiile creației literare eminesciene în care apare Transilvania ca simbol-reper.

Într-o asemenea profunzime de cugețare și de valori literare (poetice), se desăvîrșesc întreaga creație eminesciană, conferind, prin timp, actualitate operei sale. Generații de-a rîndul urmăresc zborul maiestuos al Lucașărilor, frînt în existența finită, tragic și mult prea devreme, dar trecînd prin etemele operei într-o existență nepieritoare. Și tot generății literare în opera eminesciană, pot semnifica, în același timp, permanentă și evoluția, într-o privire pe verticala istoriei. Pe acest fundament se pot nuanța și adînci semnificațiile creației literare eminesciene în care apare Transilvania ca simbol-reper.

Într-o asemenea profunzime de cugețare și de valori literare (poetice), se desăvîrșesc întreaga creație eminesciană, conferind, prin timp, actualitate operei sale. Generații de-a rîndul urmăresc zborul maiestuos al Lucașărilor, frînt în existența finită, tragic și mult prea devreme, dar trecînd prin etemele operei într-o existență nepieritoare. Și tot generății literare în opera eminesciană, pot semnifica, în același timp, permanentă și evoluția, într-o privire pe verticala istoriei. Pe acest fundament se pot nuanța și adînci semnificațiile creației literare eminesciene în care apare Transilvania ca simbol-reper.

Ca unuia ce rescrie după el este harul și puterea prin cărțile sale numele înalțărilor întru aducere aminte, ca să nu ni se piardă urma cum s-a spus, fie-mi îngăduiți prin de recunoștință, creanță de te: în floare, la mormîntul său, acum. La o sută de ani de la dormirea lui Mihai Eminescu.

Alexandru Ruja

EMINESCU ȘI ISTORIA

Urmare din pag. 1

din originea acestui popor, cel de la început și plin astăzi, numele care vin cu tine, te însoțesc pretutindenea oriunde te duci, oriunde poști te poartă pe fața pămîntului, unmele dar nu unele fictive ale imaginației, ci ale istoriei, cele în carne și oase, care au făcut istoria unui loc intrupat în viața unei semînții umane, de neconfundat, persoanele întemeietoare, făptuitoare.

Din momentul în care în acest spațiu carpato-dunărean ne știm, avem nume de oameni ce au lucrat, s-au jertfit, au călătorit aici, apoi, din veac în veac unul după altul în ceasul în care ne-am știut ca semînțe, apoi ca neam și popor. Pînă astăzi, pînă în ziua ta de viitoare care sunt numele, acest sînt numele înalțărilor premurgătoare: osemintele lor potede acest pămînt de la munte la mare, ei sînt cu fațele lor temelia, prin ei viața noastră pe mal de apă. Valorificarea a tot ce a făcut bun, aducerea aminte a fiecărui nume vrednic stă în datoria omului cu-vîntului astăzi: lucrarea centrală a harului poezilor Fîdar și Homer, Sofocle și Virgiliu. Cărțile istorice și profetice în vechime, Imnele Bizanțului și Dante apoi, în noul eon, nume, mi, zeci de

mil, amintire, liste cu nume în opera lui Holderlin și a lui Claudel, a lui T.S. Eliot, sau Peguy, a lui Eminescu și Sadoveanu, în acest veac fierbinte și înalt, înălțămîntului său. Nu știu dacă s-a făcut în amănunt o carte a numelor istoriei acestor neam smulse din uitare de către Eminescu, aduse aminte de către el. Am înaintea ochilor lista numelor patriei sale, a lui Holderlin, am înaintea ochilor lista uriașă cu numele întregii istorii a țării, din Dante, lașt Franța numelor lui Claudel, lașt, am în fața ochilor numele acestui neam rezezate într-o ordine a lucrării, o revalorizare a jertfei și faptelor lor în filința acestui neam de cea mai mare importanță pentru noi: pentru că omenirea există ca neamuri, ca etni, pentru că valoarea personală sînt sîntem popor și noi, că ne-am asumat pe pămînt datorită responsabilității de-a vieții ca neam adică de a păstra și apoi spiritul de jertfă și lucrarea înalțărilor. De-a sensibiliza oamenii la

acest nume, la valorile spirituale pe care el le-au slujit aceasta și-o socotea Eminescu așa cum o fac marile poezi în patriile lor de două milenii încoace, marea absolută, datoric. O făcuser și înălțărilor lui Eminescu, pe cit le-a fost din aceasta. El este cel dintîi care face din Stefan cel Mare și Putna Rusălimul neamului românesc cel ce-l asază pe Mircea cel Bătrîn în rîndul marilor cruciați ai omenirii, piatră de hotar a istoriei noastre care scrie cu litere ce ard și acum în fraze zădărite de iubire numele lui Alexandru cel Bun, Matei Basarab, Neagoe Brăncoveanu, Grigore Ghica Voievod, numele lui Decembel și Traian, Deceneu și Burebista, Dacia cu toți cîți l-a păstrat istoria, Roma mamă a noastră cu toate valorile ei, cîtorii de sanctuare și cetăți, dar și de grai, unii mai curioși, alții mai puțin știuți, dar pomeniți fiecare după fapta lor cea bună pînă la pabarul de apă dat în numele, substanța tuturor numelor, cel al Logosului intrupat în istorie în tradiția europeană în care ne aflăm. Stia Eminescu: nu întimplător la mormîntul lui Alexandru cel Bun se păstra cel mai vechi document nemîllocit cu lista numelor domnitorilor Moldovei, nume însușite unele după altele, lașt numele, aceasta este genealogia neamului tău, acestea sînt numele care să fie cu voi oriunde vă duceți, nume scumpe și sfinte așa cum fiecare neam și semînțe are numele sale față de

Încă o reconstituire:

«MUȘATIN»

Prin 1879-1880 Eminescu are o perioadă de intensă productivitate poetică în metru scurt popular, iar ce a scris atunci face parte din ce ne-a dat el mai de preț în ultimii lui ani, constituindu-se într-o serie paralelă celei care duce la *Mat am un singur dar*, *Odă*, *Glossă*, *Luceafăr*, *Stăpînea ca nimeni altul vechi vers anonim*, *știa să-l plece genului său fără să-l frîngă și îl folosea cu bucuria, cu sănătatea și cu îmbelugarea întregii sale lubiri pentru tradiția populară și cu un suflu larg, năzuind la făurirea unei epopei a obștilor și a întemeierii. Dar, chemat de alte îndatoriri și pe de altă parte fără îndoielăopleșit de însăși rodnicia producției sale poetice din acea vreme, Eminescu, după ce a așternut sute și sute de versuri, după ce a căutat mai multă căl, n-a apucat să-și ducă la capăt proiectul.*

La aceasta a contribuit și astfel și dezvoltarea excesivă a unui motiv, acela al ursitoarelor, în detrimentul unei deschideri menite să asigure buna desfășurare a poemului. Și anume dezvoltarea lui într-un chip rare în blocchează poemul, fie îl orientează într-o altă direcție, străină de cea ce urmărea Eminescu însuși. Motivul e atestat de patru ori. De două ori

într-o formă în care pruncul i se meneste năzuința către o frumusețe (femeie) absolută și chiar dobîndirea ei în durata unei vieți fără moarte și a unei tinereti fără bătrînețe: în *Miron și frumosa fără corp*, v. 84-86 și în *Mușat și ursitorile*, v. 84-89. Și, de alte două ori, simpla viață și tinerete eternă: în *Ursitorile*, v. 202-205 și în *Povestea Dochiei și ursitorile*, v. 274-277. Este adevărat că trei din cele patru titluri par să automatizeze textul sub semnul ursitorilor. Numai că nu-i automatizează ca poem în sine, ci ca prim episod dintr-o serie mai lungă, în care soarta copilului Dochiei și al lui Traian este urmărită pînă departe, spre o altă împlinire. Și de altfel ultimul titlu este hinar: *Povestea Dochiei* (arg dezvoltată) și *ursitorile*. Iar povestea Dochiei este cu adevărat primul episod al poemului. De fapt nu folosirea ursitorilor aduce perturbări, ci conținutul urselei, care într-o redactare finală de ansamblu ar fi fost de bună seamă modificat și adaptat exigențelor ansamblului. Într-adevăr, cum aricine poate vedea, singurul loc în care acest dar-blestem are un rost funcțional este *Miron și frumosa fără corp*. În schimb, în *Mușat și ursitorile* (în forma ei complexă), apoi în *Ursitorile* și în *Povestea Dochiei și ursitorile* (în forma ei redusă) conținutul urselei apare ca total incongruent cu destinul volevodal al eroului și incompatibil atât cu proiectata dezvoltare epică așa cum apare ea atestată în 2273, 183 v (*Mușat și cadru*), *Visele unei nopti de vară*, *Mușat în blăncică*, *Mușat la damie*, *Mușat în război*, *Mușat*

și celitorul de zodie, *Mușat și vitejile pe cale* cit și, mai ales, cu episodul ei realizat: *Mușatin și cadru*.

Pe de altă parte poetul a ezitat în însuși episodul lămuritor al ursitorilor: decor de lărnă în *Ursitorile*, de vară în *Povestea Dochiei și ursitorile*, deși scenariul general este identic, cu deosebire că cel din urmă text, în chip evident o variantă ulterioară, apare larg sporit cu elemente care stau în strînsă legătură cu *Mușat și cadru*, ca fiind istoria nașterii copilului mitic, și față de care scena cu ursitorile apare o pură reminiscență din *Ursitorile*, menținută inerțial, dar în realitate depășită în favoarea unei alte și mai ample dezvoltări. Procedind cum procedea, lui Eminescu i se mai întâmpla uneori asemenea lucru, ca de pildă cînd preia din *Grule Singer* un grup masiv de versuri pentru a le integra în *Regdan-Dragoș* și nu observă, în graba redactării, că preia și situații care nu se potrivesc deloc cu noul context.

În fața acestei stări de lucruri ne-am considerat îndreptățiți ca în marginile unei propuneri și a unui experiment să procedăm la reconstituirea liniei epice proiectate de Eminescu și realizată în suficientă măsură pentru a se constitui într-un poem încheiat și încheiat. Astfel că am efectuat următoarele operații:

- Am inclus în poem, în succesiune, atît scena de lărnă din *Ursitorile* cit și pe cea de vară din *Povestea Dochiei și ursitorile*, nu atît din părerea de rău de a renunța la una dintre ele, frumosea cum zăia (deși și acesta a jucat un rol) cit pentru că în felul acesta viața milară a Dochiei în cadru dăde se afla cuprinsă și în perindarea eternă a anotimpurilor și capătă astfel un mai bogat și divers sens al duratei.
- Am continuat cu textul *Povestea Dochiei și ursitorile* pînă la versul 215 inclusiv, eliminînd restul de 74 de versuri, adică segmentul rezidual consacrat ursitorilor, devenit incompatibil, în conținutul lui, cu dezvoltarea pe care o anunță explicit povestea Dochiei.
- Am înlocuit versurile 87-89 din *Mușatin și cadru* cu un text scris ceva mai de mult, *Codrule, Măria ta*, al cărui loc firesc este aici, unde exercită o funcție și adaugă o frumusețe, nu în izolarea lui de orice context. Așa a procedat adesea și poetul.
- Deși sfîrșitul de la *Mușatin și cadru* poate fi considerat și sfîrșitul acestui ansamblu (indiferent cite episoade mai proiectase Eminescu), am scos-lt că așezarea aici, în încheiere, a fragmentului *Dragoș Vadă cel bătrîn* poate reprezenta în chip ferocit așteptata trecere de la epusul și de la eroul mitic la cel istoric, de la tînărul legendar și arhetipal la bătrînul de pe tronul unei Moldove gata întemeiate și acum sigură pe puterile și rînduțiile ei. Iar trecerea fără desfășurări și tranziții laborioase de la vremea de ham a obștilor la împlinirea ei într-un destin istoric este preferabilă, fiindcă o arată mai evoluată și mai expresivă în economia mijloacelor ei.
- Pe alncuri am restituit în text cîteva variante de redactare nu de tot abandonate și

care apăsese textul cu ceva de preț.

6. În sfîrșit, dată fiind starea textului, redactat cu impetuoză grabă, am recurs la cîteva mici întregiri, perfect deductibile din context, indicîndu-le ca intervenții de editor prin cuvintele paranteze drepte.

Poate se va striga la sacrilegiu. Privească însă cititorul fără preconcepțe la ce se află așternut în manuscrisele și pe paginile 2256, 20, 31, 32; 2260, 274-301; 2216 A, 22, 23, 41, 57-61, 118-122, 171-174; 2280, 24; 2283, 87 și va vedea nu poeme așezate și încheiate, așa cum apar ele consacrate de editori, ci o nebuloză textuală plină de reminiscențe, repetiții, căutări, ezitări, adăosuri, renunțări și transferuri. De ce să nu le fi pus drept principiu călăuzitor tendința predominantă care se deslășește acolo și, nu mai puțin, însăși intenția atestată a poetului de a constitui un ciclu? De altfel cine va citi cu gînd bun textul pe care îl propunem aici, cu prilejul împlinirii unui veac de la moartea lui Eminescu, nu va putea să nu-și dea seama de coerența și de soliditatea lui, de desfășurarea lui, bogată și încheiată. Cit despre voința autorului, ce altă voință ar fi putut avea decît aceea a desfășurării? Iar desfășurarea se află prezentă în aceste file, numai că se află ascunsă în însuși zbulcumul rodnic al zămisliirii ei. De a vrea pînă în destăinuirea unei asemenea învințe, ni-l asumăm cu bună voință, nu fără a ne așeza sub orotirea filologiei, atît în fața celor care citesc și sintem cu totul străini: înșă a unei mai darnice filologii. (Petru Creția)

Codru-i alb și frunza-i neagră,
A lui mii de rămurele,
De zăpadă îi sunt grele,
Vîntul doar trece prin ele,
5 Vîntul rece, și vro țarcă
Scuturînd le mai descarcă...
Albă-i noaptea cea cu lună
De departe codrul sună,
Lupii-n pilcui se adună;
10 Sufliă vîntul, sufliă-ntr-ună,
Crîng și cer mi le-mpreună.
Te-apuc-o jale neună,
Jale lungă și întinsă
Ca și țara toată ninsă;
15 Codrii tremur ca o vargă
Cît îi zarea ta de largă,
Lupii peste culmi aleargă,
Străbătînd ninsorile,
Pilcui zboară ciorile.

20 În temei de codri deși
Nu e pirtie să ieși,
Nu-i cărare, nu-i răzor,
Nici urmă de vinător,
Viscolînd troienele,
25 Au umplut poienele,
S-au lăsat pe crengi uscate,
Peste frunze scutate,
Peste ape, peste toate.
În pădurea nepătrunsă
30 O căscioară e ascunsă,
Nu-i aproape sat nici drum,
Singurică, nu știi cum
Doar din horn îl iese fum...
Cine-n casă o să-mi șadă,
35 De nu-i pasă de zăpadă,
Care cade ș-o să cadă
Tot grămadă pe grămadă,
De-ntrece gardu-n ogradă?
Pîn' la strășin-o să-ajungă
40 De s-alege iară lungă.
Văduvioară tinerică
Șade-acolo singurică.
Cîte zile sint lăstate
Nu mai merge pe la sate,
45 Cîtă-i vremea unei ierne,
Cît zăpadă se așterne,
Ea tot deapănă și țese
Fire albe, pinze-alese.
Pe cînd focu arde-n vatră
50 Lupii urlă, ciinii latră,
Iar ea toarce din fuior
Legănînd cu un picior
Albia c-un copilaș
Adormit și drăgălaș,
55 Și cum cîntă, cum suspină,
Glasul codrului o-ngină.

★
În temeiul codrului
Cale nu-i, cărare nu-i,
Că, de-a fost vreodată cale,
60 Ea s-a prefăcut în vale,
Că, de-a fost cale vreodată,
Ea-i cu frunze îngropată,
S-a umplut cu spini și scai
Că de urmă nu-i mai dai,
65 De-i cărare undeva,
N-o mai știe nimenea,
Că-i pierdură urmele
Ciobănași cu turmele
Și-și pierdură semele
70 Pădurari cu lemnele
Și uitără țarcurile
Vinători cu arcurile.
Nime-n lume nu mai știe
Că-mprejur numai pustie
75 Care-i sint hotarele,
Unde-i sint izvoarele.
Crește iarba, mări, iară
Bătută de vînt de vară,
Unde mi-i pădurea rară,
80 Dar în iarba cea frumoasă
N-a intrat vreodată coasă,
Unde mi-i pădurea deasă
De desîșul din pădure
Nu s-atinse vreo secure.
85 În temeiul codrului
Cale nu-i, cărare nu-i,
Ci-i o rariște de brazi
Și un ochi voios de iaz
Ș-o grădină cu prilaz
90 Ș-o căscioară cu necaz,
Iar la vechi case crește
Teiul ușa care-o umbrește
Ca un viu coperemînt;
Floarea-i cade fără vînt
95 Scuturată la pămînt,
Iar pe prispă cin' se vede
Cine lingă leagăn șede?
Văduvioară tinerea
Ce se știe numai ea.
100 Și cum codrul se frămîntă,
Ea își cîntă, ea-și descîntă,
Legănînd cu un picior
Ea zicea încetîșor:
Nani, nani, puișor,
105 Nani, nani, copilaș,
O poveste spune-ți-aș,
Nani, nani, între noi
O poveste spune-ți-o,
Și în pilde o s-o-mbrac

MUȘATIN

- fragmente intrunite într-un posibil poem -

de M. EMINESCU

110 Și frumos am s-o desfac
S-o pricepi numai cînd tac;
Către alți nu zic nimică
Lacrimile vale-mi pică,
Tată-meu era cioban.
115 Cîte clipe-s într-un an,
Tot ațîța baci avea
Cu mii turme-alătura,
Turme mii de mielușele,
Ciobănașii după ele,
120 Turme mindre și de oi,
Ciobănașii dinapoi
Cu fluieri și cimpoi;
Mai avea, de mă pricepi,
Herghelii de cai sirepi
125 Ce ca vitejile
Îi umpleau cîmpile,
Îi pășteau moșile,
Și de-a lungul rîurilor
S-așterneau pustiurilor
130 Și în valurile ierbii
Pășteau ciutele și cerbii;
Și prin munți purduți în nouri
Avea cînduri mari de bouri,
Riuri reci, izvoare reci
135 În umbră-mi curgeau pe veci
Ș-avea munți, ș-avea păduri
Și cetăți cu-nărituri.
Ș-avea sate mii și mii
Presărate pe cîmpii,
140 Ș-avea sate mari și mici
Pline toate de voinici.
Ce mai freamăt, ce mai zbucium
Cînd, sunînd voios din bucium,
Chema țara la hotare
145 De-alergau cu mic cu mare,
De curgeau ca riurile
Și-nngreau pustiurile.
Amar mie-ntr-un suspin
Lacrimile vale-mi vin,
150 Cu năframa de le șterg
Ele tot mai tare merg.
Și frumoasă mai eram
Cum n-a mai fost neam de neam,
De-aur mi-erou pletele
155 Și le-mpleteau fetele;
Rumână ca un bujor,
Eram dragă tuturor.
Au venit, mări-au venit
Împărați din răsărit
160 Să mă ceară în peșit,
Dar s-au dus cum au sosit,
Veneau crai și veneau soli
Învățați în multe școli,
Cu cuvinte așezate
165 Mă cerură cu dreptate.
„Bună vreme, baci bătrîn,
Împăratul nost' stăpîn,
Ne-au trimis a întreba
De măriți fata ori ba!"
170 El răspunde-atunci cînstit:
„Dragi voinici, bine-ați venit,
Dragu-mi-e să v-ospătez,
Cu voi să mă desfățez,
Dar oricît m-ați întreat,
175 Fată n-am de măriat.”
Da-mpăratul din apus
Au venit și nu s-au dus,
Două vorbe că mi-au spus,
Inima că mi-au supus,
180 Era mindru și-narmat,
Un oștean împlătoșat,
Era mindru și voinic,
N-avea grijă de nimic.
El înalt și eu înaltă
185 Ne sta bine laolaltă,
Patriviți cu de prisos:
Eu frumoasă, el frumos.
Amar mie-ntr-un suspin
Lacrimile vale-mi vin,
190 Cu năframa de le șterg,
Ele tot mai tare merg.
Auzit-au de-azut
Peițori din răsărit
Că eu stam să mă măriit,
195 Iară cum m-am măriat
Multe neamuri s-au sculat,
Casa doar ne-o vor strica,

Și pe noi ne-or depărta;
Mii de limbi curgeau în riuri
200 Răsărite din pustiuri
Și veneau adunături
Răsărite din păduri,
Mai călări și mai pe jos
Tot veneau în nouri gros;
205 Veneau riouri, veneau turme
Și lăsau pustu în urmă;
Veneau turme, veneau vale
Și surpau cetăți în cale.
Geaba omul meu da piept
210 L-impungeau tot îndărăpt;
L-au înfrînt oștile,
L-au răpit măriile,
Pustit-au țările,
L-au luat averile.
215 L-a-nngritu-i soarele,
L-au robit popoarele.
Eu în codrul cel pusti,
Rătăcind într-un tîrziu,
220 Am aflat din limbi străine
Că bărbatul nu-mi mai vine.
Am aflat dinspre apus
Că bărbatul mi s-au dus,
S-a dus cale nenturnată
De toți oamenii urmată.
225 Am aflat din răsărit
Că bărbatul mi-au murit,
Ș-au murit și mi-l bocea,
Lumea-ntregă îl plîngea,

Dormi la umbră, dormi în pace
Că mama ție și-a face
Sub cel tei bătut de vînt
270 Așternutul la pămînt.
Cînd soarele-o asfinți
Atunci vîntul v-aromi
Iară tu vei adormi.
275 De-or străbate stelele,
Iară luna va străbate
A noastră singurătate,
Și cînd vîntul va sufla,
Teiul se va legăna,
280 Florile-și va scutura,
Iarăși te va deștepta
În temeiul nopții mari
Și la freamăt de stejari
Sub rotirea norilor
285 În căderea florilor,
Sub lucirea stelelor
Și la jocul ieilor,
Sub frunza stejarelor,
La glasul izvoarelor.
290 Unde-i crucea de la căi
- Nu mai plînge, măi -
Cresc ca frații doi molizi,
- Rizi, puiele, rizi -
Unde-s pasări în copaci
295 - Taci, puiele, taci -
S-adun fete și flăcăi
- Dormi, puiele, hăi! -
S-adun cerbii cei domoli
- Scoli, puiele, scol -
300 Și cum cîntă, cum suspină
Glasul codrului o-ngină.

★
Săracă țară de Sus
Toată faima și s-a dus!
Acu cinci sute de ani
305 Numai codru imi erai,
Împrejur creșteau pusti,
Se surpau împărății,
Neamurile-mbătrîneau
Crăiile se treceau
310 Și cetăți se risipeau,
Numai codrii tăi creșteau.
Verde-i umbra nepătrunsă
Unde-o lume e ascunsă
Și în umbra cea de veci
315 Curgeau riurile reci
Limpegioare, rotitoare
Avînd glasuri de izvoare.
Bistrița în stînci se zbate
Prin păduri întunecate
320 Și mereu se adincește
Unde apa-abia clipește,
Și deodată vede că
Apa i se-mpiedică
Și de stînci i se iezește,
325 Ea s-adună și tot crește,
Se iezește-n mindru lac
Ale căruși ape tac,
Iar copacii umbră-i fac,
Pe deasupra frunză deasă
330 În adînc apa veghează,
Iar stejari din mal în mal
Pe deasupra-i se prăval,
Virfuri sprîjin deolaltă
Și imi fac o boltă-naltă,
335 De virfuri ei se-mpletesc
Și în umbră stăpînesc
Și, în veșnică răcoare,
Unde-s scinteietoare.
Dintr-un mal la celălalt
340 A căzut un trunchi înalt,
Mi-a căzut de-a curmezișul
De îi spinzură frunzișul,
Punte lungă de-un copac
Peste-o liniște de lac,
345 Punte lungă, punte mare
De mi-o poți trece călare,
Iar Mușatin, tinerel,
Trece punea singurel,
Cu pieptarul de oțel,
350 Cu cușma neagră de miel,
Cu zeghea albă pe ei;

Cum venea la vinătoare
Purta arcul pe spinare
Tolbă de săgeți ei are;
355 Cu lungi plete pin' pe spate
Dar la frunte retezate.
Copilaș în haine strimte
Ușurel mi se mai simte;
De ocheste-o căprioară
360 Șoimul pe deasupra-i zboară;
De-și întinde mina-n sus
Șoimul palmă i s-a pus;
Și tot vine chiuind
Și din frunză tot pocnind
365 Și cînd prinde a cînta
Codrii-ncep a răsuna:
„Auzi dragă, auzi mamă
Pe Mușatin cum te cheamă?”
Nime-n juru-i nu era
370 Numai mierla șuiera,
Iară el se cobora
Unde apa tremura,
(Iar din codru) mierla zice:
„Ce cați tu, băiat, pe-aice?”
375 „Crește, codri, și te-ndeasă,
Numai de-o cărare-mi lasă,
Să te trec în curmeziș,
Doar de-oi da de-un luminîș
(Și în el) izvor de apă
380 Să văd șoimul cum s-adapă.”
Zice codrul liniștit:
„M-am pus de am înfrunzit
Pentru că tu m-ai dorit,
Iară valurile sună,
385 Mișcătoare se adună;
Printre pinzele de frunză
Cearcă soare la păcrunză,
Ard în umbră la răcoare
Petele scinteietoare
390 Și pe-a undelor bătaie
Vărsă lumina văpaie,
Pe șiroaie limpezi, lungi
Zboară razele ca dungi.”
Sub un vechi stejar pletos
395 Ce-și lăsa crengile-n jos
Mușatin se întindea
Punînd arcu-alătura.
„Codri, codri, dragul meu
Pare că ț-am spus-o eu
400 Să suni din frunză mereu,
Că, de cînd nu te-am văzut,
Multă vreme a trecut
Și, de cînd nu te-am cătat,
Multă lume am umblat.
405 Codrule, Măria-ta,
Lasă-mă sub poala ta,
Că nimica n-o-i strica
Fără num-o rămurea,
Să-mi atîm armele-n ea.
410 Să le-atîm la capul meu,
Unde mi-oi așterne eu
Sub cel tei bătut de vînt,
Cu floarea pin-în pămînt.
Să mă culc cu fața-n sus
415 Și să dorm, dormire-aș dus,
Dar s-aud și-n visul meu
Dragă codri, glasul tău,
Din cea rariște de fag,
Doina răsunînd cu drag,
420 Cum jelînd se tragă
Frunza de mi-o leagăna,
Iară vîntul molcomit
Va vedea c-am adormit
Și prin tei va răscoli
425 Și cu flori m-a coperi.”
Codrul i se închina
„Mi din ramuri clătina:
„Măi Mușatin, măi Mușatin,
Voios ramurile-mi clatin
430 Și voios ț-ai-aș cuvînta:
Să trăiești, Măria-ta...
Hai, Mușat, să ne-ntelegem
Și-mpărat să ni te-alegem
Împărat izvoarelor
435 Și al căprioarelor,
Așezat la vreun pîriu
Tu scoți fluierul din briu,
Șu să cînti și eu să cînt,
Frunza-mi toată s-o frămînt,
440 S-o pornesc vîind în vînt
Pe izvoară
Din ponoară
Unde păsările zboară,
Unde crengile-mi se pleacă
445 Și căprioarele joacă.”
Apa-i zice: „O, copile,
Minile întinde-mi-le,
Vino-n fundul luminos
Că tu ești copil frumos!”
450 Iar Mușatin îi răspunde:
„Geaba măi momești din unde,
Geaba, codri, dragul meu,
Imi suni din frunze mereu,
Căci m-oi duce de la tine,
455 Frunza-o plînge după mine,
Că de suflet mă apucă
Dor de cale, dor de ducă,
Și deși mi-așa de jele
De plînsul măicuței mele,
460 Eu m-aș duce, m-aș tot duce,
Dor să nu mă mai apuce.
Și m-aș duce-n cale lungă,

„Eminescu” — tablou de Vasile Pop Negrețean

Dor să nu mă mai ajungă,
In zadar pe vint mă cheamă
465 Dor de casă, glas de mamă,
In zadar răsună-n vint
Căci așa merit eu sint :
Să-mi fac cale pe pământ,
Să-mi întind cărările,
470 Să cutreier țările,
Țările și mările.
Fire-ar tare glasul meu,
Ca să treacă tot mereu
De oriunde oi fi eu :
Peste ape; peste punți
475 Peste codri de munți,
Să ajungă pin'acasă
Unde mama-mi stă de țasă
Și să-i spue-n multe rânduri :
480 „Nu muri, mamă, de ginduri.”
„Nu te duce, măi copile,
Ci de ai în lume zile
Toate dăruiește-mi-le !
Tu să știi, iubite frate,
485 Că nu-s codru ci cetate,
Dar de mult sint fermecat
Și de somn intuneacă !
Numai noaptea cind sosește
Luna-n cer călătorește,
490 Umbra-mi toată mi-o petrece
Cu lumina ei cea rece,
O, atunci din corn imi sună
Toți copacii împreună,
495 Iară lumea mea s-adună,
Căci, copac după copac,
Toți deodată se desfac.
Din stejar cu frunza deasă
Iese mindră-o împărăteasă
500 Cu păr lung pin'la călcie
Și cu haine aurie,
Mindră-i este rochia
Și o cheamă Dochia !
Din copaci fără de număr
505 Ies copii cu șoimi pe umăr
Și copile multe iese,
Cu-a lor mince sumese,
Și pe umerle goale
Poartă donițe și oale ;
510 Se pornește-atunci un zbucium,
Sună un dulce glas de buciom,
Pe cărări fără de urme
Vin cerboacele în turme
Și mugesc încet atit
515 Cu talangele la git
Și așteaptă răbdătoare
Mini frumoașe de fecioare,
De le mulg în donicioare.
Căci să știi, iubite frate,
520 Că nu-s codru ci cetate,
Dar vrăjii eu sint de mult,
Pină cind o să ascult,
Răsunind din deal în deal,
Cornul mindru, triumfal,
525 Al craiului Decebal
Atunci trunchii-mi s-or desface
Și-n palate s-or preface,
Vei vedea ieșind din ele
Mii copile tinerele
530 Și din brazii cit de mici
Vei vedea ieșind voinici,
Căci la sunetul de corn
Toate-n viață se întorn.”
Iară șoimul, sprintenel,
535 Pe deasupra-i zboară el :
„Hai Mușatin, măi Mușatin,
Voios arpile-mi clatin
Pe-al tău coif m-aș așeza
Și din gură-aș cuvinta :
540 „Să trăiești, Măria ta.”
„Rămii, codri, sănătos,
Că mă cheamă apa-n jos
Și merit în lume sint
Să-mi fac cale pe pământ !”

545 Și Mușatin s-apropie
De Bistrița argintie,
Luntrea se juca pe val,
O dezleagă de la mal,
Sare-n ea și îi dă drum,
550 Ca săgeata zboar-acum.
Și, (plutind pe) rezezi ape,
(Dorul zării nu-l încape)
Și mergind, mergind departe,
Apa-n două o desparte,
555 Cu largi braze de argint
Ce se largi strălucind
Și în umbră mi-l cuprind,
Și prin valea boltitoare
560 Soarele mai pătrunde
Ici e umbră, colo soare
Pe ape tremurătoare.
El pe maluri înflorite,
565 Vede turme rătăcite,
(In poieni) el vede cerbii
Trecind valurile ierbi,
Căi pasc lingă piraie,
Ca la lebede se-ndoaie
570 Gițul lor. Iar capul mic
Ei deodată îl ridic
Și urechile ciulesc
Pe cind luntrea o zăresc.
El plutea, plutea mereu,
Codrul sună blind și greu,

575 Cind deodată zi se face
Codru-n două se desface
Și pe ape rotitoare
Șcintează mindru soare,
Și-nainte-i vede-un munte
580 Cu-a lui creștete cărunte :
S-a clădit stincă pe stincă,
Începind din vale-adincă
Și, putind pe el păduri,
Peste nouii cei suri
585 Iși ridică în senin
Creștet de zăpadă plin.
Și spre mal și-ndreaptă iară
Luntrea mică și ușoară,
Iar Mușatin se coboară,
590 Calea muntelui opacă
Pină-n virfuri să se ducă,
Pin'ce noaptea l-a ajuns
In cel codru nepătruns.
Dar cu noaptea-n cap pornește,
595 Se tot urcă voinicește,
Doară culmea va sui-o
Și cu minici de ziuă,
Pe culmea cea înălțată
El ajunge deodată
600 Și, făcindu-și ochii roată,
El privește lumea toată ;
Vede cerul sfintului
Și fața pământului :
Că, departe, se-ntind șesuri
605 Ce cu ochii nu le măsură,
Unde soarele cel sfint
Poartă cămașă de sirmă.
610 La liman, ca și o salbă,
Se-nșiră Cetatea Albă,
Iar pe fața mării line

615 Trec corăbiile pline,
Trec, departe de pământ,
Pinzele umflate-n vint.
Iar, privind spre miazăzi,
Dunărea el o zări
620 Intr-un arc spre mare-ntoarsă
Și pe șapte guri se varsă.
Vede șesuri fumegind,
625 Dealuri mindre inverzind,
Vede codri cum coboară,
Deal cu deal, scară cu scară,
Răsfirindu-se pe șes
Unde riurile ies
630 Și, pe virfuri de păduri,
Mănăstiri cu-ntărituri.
Vede țiguri, vede sate
Pe cimpie presărate.
Vede mindrele cetăți
635 Stăpînind pustietăți,
Vede turmele de oi
Cu ciobanii dinapoi,
Cu fluier și cimpoi,
Iară herghelile
640 Petreceau cimpiile
Și s-așterneau vintului
Ca umbra pământului
Și de-a lungul riurilor
Se-așterneau pustiurilor
645 Iară șoimul tinerel
Pe deasupra-i zboară el
Și din gură-i cuvinta :
„Să trăiești, Măria ta !
650 Fă-ți o dată ochii roată
C-aceasta-i Moldova toată.”
★
Dragoș Vodă cel Bătrîn
Pe Moldova e stăpîn
655 Și domnind cu toată slava
Șade-n scaun la Suceava,
La Suceava lăudată
Cu ziduri incunjurată,
Zid de piatră-nalt și gros
660 Că pe el merg cinci pe jos
Și au loc cu de prisos ;
Că merg trei călări alături
Și mai au loc pe de lături
Căi mindri să și-i joace
665 Cind incolo, cind incoace.
Iar din negri trunchi de stincă
Peste valea cea adîncă,
Pe deasupra de cetate,
De biserică și palate,
670 Stă domneasca cetățuie
Ce cu crestele-i se suie,
Repeze în spre nori
Peste codri sunători,
Cu-a ei ziduri, cu-a ei bolți
675 Și cu turnuri pe la colți,
Ziduri grele și cu creste
Cum au fost și nu mai este.
Printre arcurile grele,
Printre negrele zăbrele
680 Abia soarele străbate
Între tîni întunecate ;
In pereți de piatră goală
Au înfipți făclii de smoolă,
Fumegind cu flăcări roșii
685 Luminează-ntunecoșii
Ștîpi de piatră grei și suri
Unde-atîrnă armături,
Arătînd a lor rugînă
Sub făclia de rășină,
690 Paveze, mănuiși leite,
Căvețe mindre, poleițe
Și pieptare, obzărăe
Și arcuri de vinătoare.
Iar în fundul salei drepte
695 Se-nalță pe șapte trepte
Tronul Domnului creștin,
Coperit de-un baldachin,
Iară-n jețul auriu
Șade Dragoș brumăriu,
700 Barba albă pină-n briu,
Cu ochi negri viroși,
Coroana de aur roș
Strălucind frumos pe frunte
Peste pletele cărunte ;
705 Pe-a hlamidei sale cute
Flori de aur sint cusute
Și cu fața înțeleaptă
Și cu schipru-n mina dreptă
Ochii mindri și-i îndreaptă.
710 Iar l-a tronului picioare
Se înșiră pe covoare
Jețuri de lemn dat la strug
Săpate cu meșteșug ;
Icea șese, colo șese
715 Pentru boierii alese ;
La a tronului său scări
Șed în două părți boierii
Așezați, dup-a lor trepte,
Ca poruncile-i s-aștepte.
720 Vornicul Țării de Jos
Sta în scaun luminos,
Un bătrîn și blind moșneag
Cu albastrul lui toiaș,
Ce-i cu aur impletit,
725 Cu pietre acoperit ;
Iar de-acesta mai în sus
Vornicul Țării de Sus ;
Stă cu plete colilie
Părcălabul de Chile
730 Și cu genele lui albe
Părcălab Cetății Albe.
Dup-aceștia iarăși vin
Părcălabul de Hotin ;
Cel din Neamț și de la Vrance
735 Rezimat stătea pe lance,
Iar pe toți i-ntruce-n slavă
Părcălabul de Suceavă.
Și astfel jur-împrejur
Șed în blane de samur,
740 Cu pieptare la un fel
Și cu minici de oțel,
Cine-n oaste are cîrmă
Poartă cămașă de sirmă,
745 Cime roșii-mpintenate
Și pieptare-mploșoșate,
Cămăși de zale mărunte
Ce par ca funice de munte.
750 Cine-n oaste are cîrmă
Poartă cămașă de sirmă.
(Dragoș Vodă cel bătrîn
Pe Moldova e stăpîn :)
In Suceava, în cetate,
755 Adunat-a Dreptate.

Imitarea Mirumului

acum, cind pășim în cel de-al doilea
veac al eternității eminesciene, vom
spune că Eminescu este nu doar
omul deplin al culturii românești”
cum, cu înțelepciunea senectutii, s-a străduit să
ne-o reamintească filosoful nostru, Constantin
Noica, dar mai mult, că pentru noi, românii,
Eminescu încarnează cea mai desăvîrșit-concep-
tibilă imitare a unui model sacru, iar opera sa
ne va rămîne în vece, raritatea sfîntă a neamului...
Nu am fi îndrăznit să facem publică această
investitură sacră, dacă nu am fi descoperit
tocmai la cel mai „fără de nici un Dumnezeu”
filosof român, acest pasaj : „Tot ce s-a creat
pină acum în România poartă stigmatul frag-
mentarului. Afară de Eminescu, totul este
aproximativ în cultura românească. Nici unul
nu ne-am lăudat cu el. Căci nu l-am declarat
cu toții, o excepție inexplicabilă printre noi ?
Ce a căutat pe aici acel pe care și un Buda
ar putea fi gelos ? Fără Eminescu, am fi știut
că nu putem fi decît esențial mediori, că nu
este ieșire din noi însine și ne-am fi adaptat
perfect condiției noastre minore. Suntem prea
obligăți față de geniul lui și față de turburarea
ce ne-a vărsat-o în suflet.”
Numai el ar putea rosti vorbele angelinului
Paul Klee, „Doar lingă Dumnezeu imi află
locul !”, și lingă el, nimeni...
Pentru sufletele comune, Eminescu a putut
să pară doar un genial personaj „istoric”, „mais
aux âmes bien nées” el le-a apărut totdeauna
investit cu acea tremendă majestas, un myste-
rium tremendum et fascinans (Rudolf Otto) în
stare să provoace o conversiune fatală... De
aceea, toți românii erodii, de la Titu Maiorescu
și Nicolae Iorga la Mircea Eliade, Perseus
și Petru Creția, au simțit că pietatea față de
Eminescu măsoară gravitatea cu care ne în-
tîmpinăm propriul nostru destin. Pentru toți
acei care am avut și avem o patrie în limba
română (ca să-l parafrazăm pe marele portughez
Fernando Pessoa căruia de drept îi aparține
formularea) drumul de acces către textele fun-
damentale ale umanității trece prin acest corpus
al operei eminesciene și în acest caz trebuie
să ne plecăm cu recunoștință în fața și în fața
celui mai obscur eminescolog care va fi trudit
să ne redea întregă „constința noastră mai
bună”. Ca epigoni (în sensul meliorativ și eti-
mologic al termenului) ai lui Eminescu, orice
biografie a Poetului, scrisă chiar cu un senti-
ment tragic, nu ne mai poate multumi prin
antichimaxul inerent oricărei descripții lineare
realitate...
Visez la acel care va scrie o *Lalia-Vistara*
și nu mă îndoiesc deloc că transfigurarea abia
ne va arăta adevărata icoană a Poetului.
Seriam cîndva că orice ins, spre a-și proba
sinea și a deveni un scriitor, trebuie să scrie o biografie
a Poetului, actualizîndu-și astfel în constință
nu doar un model exemplar al spiritualității
românești, ci actualizînd exemplar prin excelență
pentru oricine vrea să realizeze „o vietate lină
și cumplită” ca bun român...
Vom scrija și de acea rea constință a păcatu-
lui față de Eminescu dacă, pe deasupra, vom
răspîndi, să se afle în cămășii oricărui bun
român, și o ediție populară a operei complete
care acum ni se oferă nouă, celor mai privile-
giați români...
Vom experia astfel acel uimitor comert spiri-
tual, potaich, în care fiecare se străduiește să
dea cit mai mult și vom constata vrăjii cit
de puțin am dat, chiar toată viața noastră
primind în schimb totul, căci scris e-n firea Mi-
rumului, ca o ocleră ce se afiș, să ne ocles-
sească și bietul nostru traș, să ni-l îndrante în-
pre adevăr și biata noastră constință să ne-o
preschimbe într-o hiperconstință beatifică...
Norecul nostru al celor de azi ni se măsoară
prin bucuria de a trăi în deplinătatea revelată
a spiritului eminescian, iar nefericirea noastră,
cîtă este, prin neascultarea „turburării ce ne-a
vărsat-o în suflet”.
Norecul nostru, mai mare ca al altor români
care au mers în drumul lui Eminescu (Hasdeu
și Nicolae Densușianu, Xenopol, Iorga și Părvan,
Bacovia, Goza și Blaga, Arghezi și Ion Barbu,
Emescu, Pallady și Tuculescu, Mircea Eliade și
pină la copilul de geniu care a fost Labis) ni se
măsoară prin distanța viziunii juste pe care
ne-au transmis-o înaltemperătorii noștri : stim
atî mîcar să nu mai facem grosolane erori de
situaie, căci nu noi îl „distingem” pe Eminescu
(„Rege al înșuși al cugetării omenești, care alt
rege ar fi putut să-l distingă ?”, cu vorbele lui
Maiorescu), ci Eminescu ne măsoară insignifi-
anța sau grandecrea noastră...
Un singur român ni se pare a mai fi trăit
deplin în duhul lui Eminescu : Brăncuși (aforis-
mele lui sint singulare „apocrif” pe care le-am
adăuga cu voluptate operei eminesciene) : mar-
morelele sale divinități, adevărate yantra, pot
fi gîndite ca imagini hermeneutice care induc
starea necesară meditației asupra lui Eminescu...
Numai limba română știe dacă mai poate da
un Eminescu în literatură („Nu noi sintem
stăpîni ai limbii, ci limba e stăpînul nostru”),
și numai Dumnezeu știe dacă ne va mai da un
Bodhisattva pe măsura lui...
Nevrednicul de inția lui ventre, e mult mai
înțelept să nu mai așteptăm o alta, căci ne
afliăm în kall-yuga, și să-nceerăm să privim cu
ochii noștri de beznă, în ochii lui de lumină...
Cezar Ivănescu

Grafică de Dragoș Marărescu

ULTIMUL CHIP

O rice pământ întors în pământ e un
amestec de oase și de vise, de biată
carne abolită cu marile-rișne cu tot,
de ceva care a fost cu ceva ce nu
mai poate fi. Intre ce a fost Eminescu și veacul
lui de glorie și de țărîină stă ultimul lui chip,
masea lui funerară, chipul acela emaciat, cobo-
rit de pe o cruce nevăzută, flămînd și însetat,
musculat și întodată izbăvit de suferința unei
snarte. Semnînd sfîșietor cu Horea supliciat,
cu Iancu rățăcit, cu mulții mucenici anonimi ai
unor cauze pe care le-au crezut pierdute : lun-
gul și de obiditi căroră masea lui le da pen-
tru vece un chip. De ce doar gînduri pentru
slava lui și nu puțină dragoste pentru rămîne
lui, pentru obida lui, pentru prețul pe care l-a
avut de plătit, pentru ceasurile tiriz cînd atit
de greu suspina „o, Doamne” și apoi cînd în
tristețe și tăcere ? Sau pentru serile cînd le
cînta ardelenilor doine, prin grădinile de vară
ale Bucureștilor, de se topeau acela de plîns.
Și nu mai puțin pentru altă seară, țirize și ea,
cînd, instigurat între mai mulți prieteni, îi spu-
nea lui Panu : „Panule, știi tu că în lumea
asta nu e nimic mai interesant decît istoria
poporului nostru, trecutul lui, tot, tot, este un
șir neîntrerupt de martiri.” A fost un om care
greu se dădea pe mina culva și care, pe de
altă parte, din inapținutime pentru orice com-
promis, și-a făcut destul de mulți dumani. De
ce nu l-am iubi pentru tot ce a fost în toată
ființa lui din care o parte era pieritoare și
supusă pătimirii ? Pentru lacrimile pe care le
vârșea, într-un îndoit amurg, de nerăbdare că
nu răsara odată luna de după muntii prea
înalti. Poate nici nu ne-ar accepta iubirea. Și
poate totuși da, dacă ar ști că nu l-am trădat,
că nu ne-am înfrățit cu vrăjmașii neamului său
și al nostru, că am păstrat ceva din neîndurarea
lui inocentă, din care lui nădejdea a început
să-i lipsească an după an, luptă după luptă.
Cine n-a știut, în acest caz, să iărute în gînd,
plîngînd, fruntea măștii lui funerară a lipsit
de la sărbătorea veacului său.

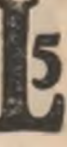
Petru Creția

Marea călătorie

există, în Lucașărul, mai multe călă-
torii, una însă este monumentală, ea
este cheia tuturor celorlalte și este
partea lor de relief cea mai preg-
nantă. Fără de aceasta, celelalte sint ca o mate-
rie vie și nedeslășită, în așezare de sine și încă
reconfigurate într-un destin. Există, în primul
rînd, călătoria în vis, sensul și metafora primei
părți a poemului, punctul său de pornire. Fru-
museea pămînteană visează, pe măsura ei, un
astru strălucitor. Pentru ca acesta, la rîndu-și, să
se cuprindă exact de ceea ce-i lipsește inițial, de
dor. Ceva necunoscut lui și impropriu, la urma
contemplației. Aspiratia către perfecțiune este si-
mionimă iubirii — aceasta-i credința pe care tre-
buie s-o căutăm la Eminescu, perfecțiunea și
iubirea — iar în acest poem capodoperă lumile
care aparțin acestor două categorii se identi-
fică în fiecare din ele pentru că își sint nu opo-
zente ci doar departate. Lucașărul călătorește
în sine mai întîi, se edifică asupra-și, el nu co-
boară, ci se pătrunde de un sentiment străin
neter și strălucirii lui, se cereștează altfel spus,
lăsîndu-se atras de polul magnetic al căldurii
care-i lipsește. Tot așa și ființa pămînteană,
cu deosebire doar că aici raporturile sint de o altă
factură, autoscopul acesteia are primatul și nor-
ma ființei înșei, legea ei. Aspiratia este în
mai puternică și de aceea, pină în final, mult mai
trecătoare. Dar să nu anticipăm. Cuplul se afiș
în lăza, ca să spunem așa, e tatonării, fiecare
călătorește în sine sub impulsul dorinței. Altfel
ce ar putea fi acea înținare din oglîndă, aca
arătare a amîndurora, alături și totuși fiecare
lumea sa, decît visul, visul întors către celălalt,
visul care-i apropie și-i însuflețește dar fără să
se-atingă ! Oglînda și înținirea din oglînda din
prima parte a poemului constituie reprezentarea
înșei a dorinței de a se releve. Revelația inter-
vine mai tîrziu. Deocamdată, din și în oglînda
portretul Lucașărului : „Iar umbra felii stră-
vezii / E albă ca de ceară / Un mort cu ochii
vii / Ce scintele-n afară.”
Acest mort frumos cu ochii vii — care este
trezirea la ființă, starea de început de viață păm-
înteană — se face prima oară auzit — căci
mai înainte el fusese văzut numai, dorit și con-
templat — se face, așadar, prima oară auzit, pă-
trînd și distanța încă rece și ablsală. Mărturisî-
du-și originile, aproape că se justifică și este și un
pic de mîhnire în tot ce spune, este și o nostal-
gie dacă nu și o vagă umbră de regret. Dorința
de mărturisire — care încă e a spiritului, și așa
va rămîne pină la sfîrșit —, precum și chemarea
pe care o adresează iubirii nu-l pot face să uite
că „cerul este tatăl său și mămă și e marea”, că
a coborît cu-al său senin și s-a născut din ape.
Intr-un fel el a coborît spre necunoscut, călătō-
ria are intermediul și suportul dorinței, distanța
este a lumilor dacă nu cauze atunci cel puțin
paralele dar frumoașe și fascinante tocmai prin
ceea ce fîcără-i-i înșește. Ceea ce e viu mărește
cerurile ogînzii aspirației sale dar strălucirea
de gheață de aer o învaliue e temătoare și nu-i
poate oferi altceva decît aspirația înșei, nu și
posibilitatea împlinirii ei. De aici refuzul felei
de a-l urma pe Lucașăr în imperiul celesti. Aco-
lo sint moarte toate cele lumesti, amulgele
din condiția pămînteană ar fi o zădărnice. Tot-
ce pornește de aici din lumea noastră este ire-
versibil, reversibilitatea există poate acolo sus,
la urma urmei tot e ogîndă, dar cu altele de
rame, cele ale demurului și cu o altfel de stră-
lucire, aceea a corpurilor pure născute din ne-
atingere și spre indiferența lor universală. Fii
muritor ca mine ! — aceasta-i chemarea, acesta
e prețul iubirii ca și dureroasa ispită care amă-
gește ordinea prestabilită a cerurilor și-l ispiteste
pe Lucașăr pină la a se rupe de ele. Da, fii
muritor cu mine și dă strălucire păcatului, varsă
lumină asupra a ceea ce tu numești păcat, vino
și mori și să murim împreună, aceasta e legea
noastră a celor ce scilpim doar o clipă în lumina
razelor tale reci și nemuritoare, fii muritor. Des-
leagă-te deci de tine însuși. Și astfel începe
marea călătōrie spre demurg. Călătōria înșei și
demurgică. Sau de ce nu ? — ea se petrece tot
în sine. A fost mai întîi o scufundare în neant,
în apă, o coborire, o înținare în ogîndă, acum
începe urcarea, este spirala fantastica a deciziei,
a scopului aproape ultim și de aceea precis.
Poate că demurgul e doar un pretext, dialogul
cu el este dialogul Lucașărului cu sine însuși.
În fond, el, Lucașărul, este cel văzut. Celălalt
este doar bînuț, prezentă adînc și imaterială,
taină ce se rosteste în ipostaze supreme, himeră.

A. I. Zăinescu

OMAGIUL EXEGETILOR SI TRADUCATORILOR

Centenarul Eminescu oferă peste hotare prilejuri diferite de resuscitare a interesului pentru poezia noastră...

Centenarul Eminescu oferă peste hotare prilejuri diferite de resuscitare a interesului pentru poezia noastră...

mil, care îl aşază între creatorii romantici dar îl şi singularizează printre aceştia... Volumul recent apărut în Anglia are un merit incontestabil...

GRIGORE VIERU

R.S.S. MOLDOVENEASCĂ

Legămint

Silu: cîndva la miez de noapte, Ori la răsărit de Soare, Stînge-mi-s-ar ochii mie Tot deasupra cărţii Sale.

Am a-ajung atunci, poale, La mijlocul ei aproape, Ci să nu închideţi cartea Ca pe recite-mi pleoape.

S-o lăsaşi aşă deschisă, Ca hăitaul meu ori faţa Să citească mai departe Ce n-a dovedit nici tata.

Iar de n-au s-a-ză dînsii Al străvechel slove buclum, Azezaţi-mi-o ca pernă Cu toţi codrii ei în zbulum.

VALERIU MATEI

INDIA

VINOD SETH

INDIA

Remarcabil poet şi traducător de poezie, Vinod Seth s-a născut în 1948 în New Delhi. Este doctor în ştiinţe antropologice şi etnologice...

Eminescu a venit printre noi

Eminescu salută cu dorere poezii. El sună publicat şi fără el - Eminescu-i binecunoscut...

BIBLIOGRAFIA TRADUCERILOR EMINESCIENE

Sfîra noastră şi compilaţia de Mite Kremnitz, cu Mite Kremnitz editat în 1980-1981 în limba germană...

SĂRBĂTORIREA LUI EMINESCU PESTE HOTARE

colegul „Hans Christian Andersen” şi de la colegii „Laurin”, reprezentanţi ai unor instituţii peruane, un numeros public...

scriitorul Nasr Lara, secretar al Uniunii, alţi scriitori, poezii cereşterilor şi traducători din ţară...

Ziarul „Rhein-Neckar-Zeitung”, care apare la Heidelberg, a publicat o evocare sub titlul „Cu o sută de ani în urmă s-a stins din viaţă Mihai Eminescu, poetul naţional al românilor”...